

Dokument nr. 8:88

(1999-2000)

Forslag fra stortingsrepresentantene Johan J. Jakobsen, Lars Sponheim og Einar Steensnæs om større åpenhet og innflytelse i EØS-arbeidets beslutningsprosesser

Til Stortinget

Bakgrunn

Folkerettslige avtaler og avgjørelser i internasjonale organisasjoner får en stadig større innflytelse på norsk lovgivning og -praksis. Dette gjelder både lovgivning og andre beslutninger som i utgangspunktet er Stortingets ansvar, og ulike spørsmål knyttet bl.a. til forskrifter, som er regjeringens ansvar. I en rapport fra Statskonsult, nr. 2000:3, «Folkerettens innflytelse på norsk lovgivning», går det fram at mens 1 pst. av lovene i perioden 1981-85 helt eller delvis skyldtes folkerettslige forpliktelser, var tallet 15 pst. for perioden 1994-99. Mer enn halvparten av disse lovene er knyttet til EØS-avtalen.

Det nasjonale beslutningssystemet påvirkes naturlig nok av denne utviklingen. Statskonsults rapport viser at informasjon og offentliggjøring for allmennheten, så vel som det ordinære høringssystemet i forbindelse med lover og forskrifter, i slike tilfeller ikke fungerer like godt som ved annen lov- og forskriftsutforming. En viktig grunn til dette er at internasjonal politikk i større grad er regjeringens, og ikke de folkevalgte organs domene, og dermed oftere unntatt fra offentlighet og preget av lukkede beslutningsprosesser. Verken Stortinget eller allmennheten har det samme innsyn og forhold til slike saker som til rent nasjonale spørsmål. Særlig allmennheten blir i stor grad avhengig av regjeringens velvilje og mer ad-hoc-pregede informasjonstiltak. Stortinget vil ofte ha små reelle muligheter for endringer på det tidspunkt det får forslagene til behandling, selv om adgangen formelt er til stede.

Etter vår oppfatning er det mulig og nødvendig å forbedre dagens situasjon. Skal EØS-avtalen fungere mer demokratisk og i tråd med brede samfunnsinteresser, trenger regler som gis i dette systemet sterkere og bredere forankring i beslutningsprosessene både i Stortinget og det sivile samfunn. Dette er viktig for å skape større legitimitet for EØS-arbeidet hos folk flest. Når avstanden til beslutningene blir større, må borgernes innsyn og medbestemmelse styrkes for å skape tillit til de avgjørelser som tas. Dette er en av

de aller mest betydelige demokratiske utfordringer vi i dag står overfor.

Regjeringen skal i løpet av året legge fram en Europamelding. I den forbindelse bør det etter vår oppfatning også legges fram en vurdering av ovennevnte problemstilling med forslag til forbedringer. Det bør bl.a. redegjøres for hvor langt regjeringen er kommet i arbeidet med forslag til endringer i offentlighetslovens regler om unntak knyttet til internasjonalt arbeid, slik Regjeringen Bondevik varslet i offentlighetsmeldingen. Dernest bør Regjeringen redegjøre for hvordan den følger opp forslagene i ovenfor nevnte rapport fra Statskonsult, bl.a. til forbedringer i høringssystemet.

Stortinget bør også få bedre oversikt over arbeidet med EØS-saker, særlig med tanke på å komme så tidlig som mulig inn i beslutningsprosessen. Som et konkret virkemiddel vil vi foreslå at Stortinget får en årlig melding om EØS-arbeidet. Meldingen må dels gi innsyn i arbeidet som er foretatt, herunder også de problemer som er oppstått f. eks. i form av tvister for domstolen, men må også redegjøre for saker som er til behandling og saker en kan vente å få til behandling.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber Regjeringen om at den i tilknytning til den varslede Europa-meldingen samtidig fremmer forslag overfor Stortinget om hvordan en kan styrke EØS-arbeidet slik at en sikrer større åpenhet og sterkere og bredere innflytelse i beslutningsprosessene både i Stortinget og allmennheten.
2. Stortinget ber Regjeringen om å fremme en årlig melding om arbeidet med EØS-saker.

16. juni 2000